

УДК: 677.21.021.152:66.047.76

TUT IPAK QURTI PILLASINI XSUSIYATLARI

Q.A.Toshtemirov

Farg‘ona politexnika instituti assistenti

Annotatsiya

Tut ipak qurti pillasini xsusiyatlarini o‘rganishni maqsadi mahsulotdagi tolalarni tarkibidagi kerakli moddalar va ularni nima maxsadda ishlatish ulardan qanday kiyim bosh ishlab chiqqarish,ularni xsusiyatlariga qarab inson sog‘ligiga zarar etkazmasligi ekologik shart sharitlaridan ktlib chiqqah xolda ularga ishlatiladigan texnologiyalar qo‘llaniladigan texnologik jarayohlar,ulatni qo‘llanilishini tanlash kerak bo‘ladi. Bundan tashqari xalq xo‘jaligida ,meditsina qurilish va texnik maxsaddlarda qo‘llaniladigan xom ashyo materiallar ajratib olinadi.

Аннотация

Цель изучения свойств коконов тутового шелкопряда - выяснить необходимые вещества в волокнах изделия и для чего они используются, как из них изготавливать одежду. , нужно будет выбрать применение. Кроме того, добывается сырье, используемое в народном хозяйстве, медицине, строительстве и технических целях.

Annotation

The purpose of studying the properties of silkworm cocoons is to find out the necessary substances in the fibers of the product and what they are used for, how to make clothes from them. , you will need to select an application. In addition, raw materials are extracted that are used in the national economy, medicine, construction and technical purposes.

Tut ipak qurti pillasining xsusiyatlari juda ko‘p bo‘lib, ularni xalq xo‘jaligidagi axamiyati juda katta ipak qurtini ajdodlarimiz azaldan yetishtirib kelishadi. Pilla o‘rash biodinamikasi.Pilla nima? Bu ipak qurtini keyingi oziqlanmaydigan davrlariga o‘tish vaqtida tanani dushmanlaridan va tashqi noqulay sharoitdan himoya qiluvchi biologik qurilma, ya‘ni qurt dastlab g‘umbakka, so‘ngra g‘umbakdan kapalakka aylanadigan joydir. Beshinchi yosh ni oxiriga kelib, ipak qurtini oziqlanish davri tugallanadi. Qurt barg emay qo‘yadi va ichakdagi keraksiz chiqindi moddalarni chiqarib tashlab, pilla o‘rash uchun joy izlab, o‘rmlab yuradi. Ipak qurtlari pilla o‘rash uchun jadal harakat bilan dastaning orasiga yoki so‘kchaklarning yon yog‘ochlari tomon g‘anadan balandroq joylarga o‘rmlab ketadi, ya‘ni o‘ziga qulay joy qidiradi, ammo ba‘zi qurtlar g‘anada qolib bemalol pilla o‘ray beradi. Qurtlarning pilla o‘rashi uchun eng qulay joy dasta hisoblanadi, shuning uchun dastalarni suniy ravishdagi turlarini yaratish pillani xsusiyatlariga bevositta yaxshi tomonga tasir ko‘rsatadi xamda pillani tozaligi yuqori bo‘lishiga olib keladi. Shu sababli dastani poli etilin mahsulotidan arza shoxlari tuzilishida ishlab chiqarish maxsaddga mofiq deb xisoblayman. Dastalarni xar yili tayyorlash ishlarini xam oldini olib mahsulotni tannarxini arzonlashishiga olib keladi.

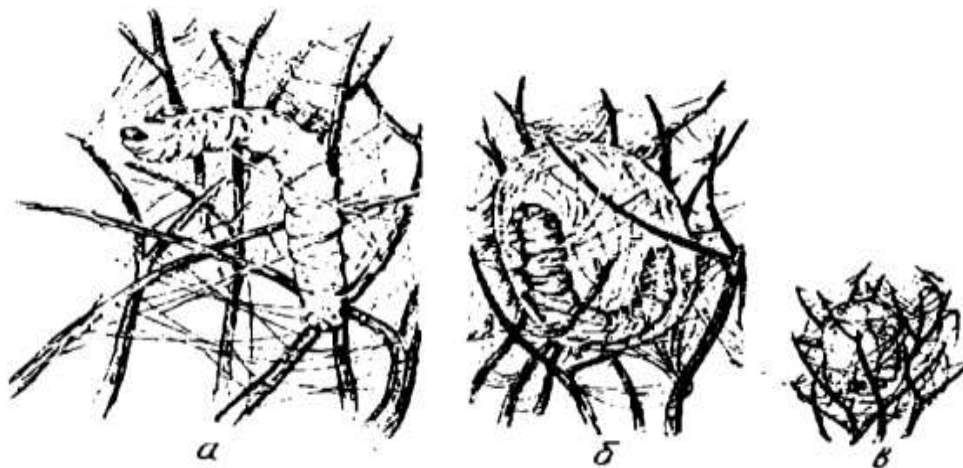
Pilla o‘rash asosan to‘rtta bosqichdan iborat:

1. O‘rmonna hosil qilish.
2. Los qavat i hosil qilish.
3. Pillaning asosiy qobig‘ini o‘rash.
4. Pillaning ichki parda qavatini o‘rash.

Birinchi bosqich Qurt dasta bo‘ylab yuqoriga ko‘tarilib dastaning pilla o‘rash bo‘shlig‘i hosil bo‘ladigan va shu erga joylashib olib, pilla o‘rash mumkin bo‘lgan tarzda o‘rnashga qulay bo‘lgan datachalarni izlaydi. SH unday joyni topib, qurt dastlab bo‘shliq atrofidagi novdachalarni ipak tolalari bilan birbiriga tutashtiradi. Tutashtirilgan bu novdachalar va ularni birlash tirib turuvchi ipak tolalari bo‘sh liqning tashqi devorini hosil qiladi. SH undan keyin qurt bo‘shliqning ichiga ipak tolalarini torta bosh laydi, ya‘ni chulg‘amlar hosil qiladi, bular bo‘sh liqning ichki tomonini to‘ldiradi, ammo bu bo‘shliqning o‘rta qismi ochiq qoladi (1-rasm, a). SHu bilan pilla o‘rashning birinchi bosqichi tugallanadi.

Ikkinchi bosqich. Qurt ipak tolalarini oldindan tortid qo‘ygan hovonlarga tutashtirib bo‘lajak pillaning shaklini yasaydi. Pilla o‘rash ning bu bosqichida ipak tolalari yanada g‘ovakroq o‘raladi, bo‘sh liq orasidagi ochiq joy pilla sig‘a ;digan hajmgacha juda kichrayib boradi. Bu bo‘shliqqa joylashish uchun ipak qurti «S» harfi shaklida bukilib oladi va soxta oyoqlari yordamida yasalgan yuza bo‘ylab surilib, tanasiniig oldingi qismini yoysimon harakatlantirish yo‘li bilan bu qavatga ipak tolalarini to‘playdi (1-rasm, b). Bo‘lajak pillaning shakli yasalib bo‘lgandan keyin pilla o‘rash ning uchinchi bosqichi - pilla qobig‘ining asosiy qavatini o‘rash jarayoni bosh lanadi.

1-rasm. P illa o‘rash:

a) qurt dastaga o‘rnashib «o‘rmoncha» yasamokda; b) qurtning pi,l w qobig‘i tash qi qavatini o‘rash vaqti; v) qurt pilla o‘ramoqva.

Uchinchi bosqich. Ipak qurti harakatlana olishi mumkin bo‘lgan bo‘sh liq tobora kichraya boradi va qurt faqat boshi hamda bir-ikki ko‘krak bo‘g‘imlari bilan harakatlanadsgan bo‘lib qoladi (1 raem, v). Ipak qurti oldindan o‘rab qo‘ygan ipak qavatiga soxta oyoqlari yordamida tayanib bosh i bilan gsbranma qarakat qiladi va shu bilan bir vaqtda ichiga tortadi. Bunday qo‘sh harakat natijasida qurt ipak

tolalarini sakkizliklar yoki sinusoidal chiziqlar shaklida taxlaydi. Bunday bir necha shakllarga «paket» deb ataladi; paketning kengligi qurt bosh ining tebranma harakatlari kengligiga(amplitudasiga) bog'liq bo'ladi. Paketdagi sakkizliklarningsoni 8-43 taga etish i mumkin.

Ipak qurti bitta paketni yasab bo'lgandan keyin bosh ini bir oz ko'tarib, pilla o'rayotgan j oyini o'zgartiradi, so'ngra yangi paket yasay bosh laydi. Ipak qurti joyini o'zgartirgan vaqtda xam ipak chiqarishni to'xtatmaydi, shuning uchun hambir paketdan ikkinchi paketga cho'ziq sakkizlik, to'g'ri yoki egri-bugri shakli ipak tolalari qoldiradi. Ba'zan bunday yo'llar halqa shaklida bo'ladi (2-rasm). Ipak qurti pillaning birinchi yarim sharini o'rash jarayonida ikkinchi yarim shardagi soxta oyoqlarini asta-sekin xarakatlantiradi, bunda u birinchi yarim shar ichining hamma joyiga ipak tolalarini qavat qilib taxlash imkoniyatiga ega bo'ladi.

O'rash vaqtida qoldnrgan ipak tolalarining shakli:

a) sinusoidam qiyshiqliyuyur; b) sakkizliklar shaklidagi qiysh iqliklar; v) to'g'ri shaklda o'tish; g) egri-bugri sh aly da o'tish.

Ipak qurti pillaning bitta yarim sharida paketlar to'plamini yasab bo'lgandan keyin ikkinchi yarim shar tomon harakatlana bosh laydi, yo'lda ham paketlar yasashni davom ettiraveradi. Ipak qurti pillaning bitta yarim sharidan ikkinchi yarim shariga o'tish vaqtida yo'lda yasalgan paketlar yarim shardagi paketlardan farq qiladi: ularning bo'yi anchagina cho'ziq, sakkizliklar va sinusoidal egri chiziqlar shaklidir.

Asosiy adabiyotlar:

1. Ubaydullayev, M., & Kurbanova, U. (2023). THE INFLUENCE OF DEFOLIANTS ON THE TECHNOLOGICAL QUALITY INDICATORS AND CHEMICAL COMPOSITION OF SEED. *Science and innovation*, 2(D4), 26-30.

2. Убайдуллаев, М. М., & Саётбековна, Қ. У. (2023). ДЕФОЛИАЦИЯ ЎТКАЗИШ УЧУН ДАЛАЛАРНИ ТАНЛАШ ВА ТАЙЁРЛАШ. *Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan*, 1(9), 322-328.

3. Мо'минjonovich, U. M., & Saetbekovna, Q. U. (2023). EFFECT OF DEFOLIANTS ON COTTON WEIGHT. *Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan*, 1(9), 316-321.

4. Ubaydullaev, M. M. (2022). YANGI DEFOLIANTLAR HOSILDORLIK GAROVI. Архив научных исследований, 2(1).
5. Mo'minjonovich, U. M. (2022). Effectiveness Of Defoliants. Eurasian Research Bulletin, 8, 9-12.
6. Mominjonovich, U. M., & Ogli, M. I. V. (2022). STUDY AND ANALYSIS OF TECHNOLOGICAL PROCESSES OF COTTON DRYING IN A CLUSTER SYSTEM. International Journal of Advance Scientific Research, 2(11), 6-10.
7. Ubaydullaev, M. M., & UT, T. (2022). DETERMINATION OF APPROPRIATE NORMS AND TERMS OF DEFOLIANTS. American Journal Of Applied Science And Technology, 2(05), 18-22.
8. Ubaydullaev, M. M., & Makhmudova, G. O. (2022). MEDIUM FIBER S-8290 AND S-6775 COTTON AGROTECHNICS OF SOWING VARIETIES. European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 2(05), 49-54.
9. Ubaydullaev, M. M., & Komilov, J. N. (2022). EFFECT OF DEFOLIANTS FOR MEDIUM FIBER COTTON. International Journal of Advance Scientific Research, 2(05), 1-5.
10. Ubaydullaev, M. M., & Mahmutaliyev, I. V. (2022). EFFECTIVENESS OF FOREIGN AND LOCAL DEFOLIANTS ON THE OPENING OF CUPS. International Journal of Advance Scientific Research, 2(05), 6-12.
11. Ubaydullaev, M. M., & Sultonov, S. T. (2022). DEFOLIATION IS AN IMPORTANT MEASURE. European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 2(05), 44-48.
12. Ubaydullaev, M. M., & Nishonov, I. A. (2022). The Benefits of Defoliation. Eurasian Journal of Engineering and Technology, 6, 102-105.
13. Ubaydullaev Madaminjon Mo'minjon o'g'li, & Ma'rufjonov Abdurahmon Mo'sinjon o'g'li. (2022). BIOLOGICAL EFFICIENCY OF FOREIGN AND LOCAL DEFOLIANTS. "science and innovation" international scientific journal, 1(2). <https://doi.org/10.5281/zenodo.6569808>
14. Ubaydullaev, M. M. (2021). G 'o 'zada defoliatsiya o 'tkazishning maqbul me'yor va muddatlari. Monografiya.-Corresponding standards and terms of defoliation of cotton. Monograph.-. Соответствующие нормы и сроки дефолиации хлопка. Монография. Zenodo.
15. Ubaydullaev, M. M. (2020). The importance of sowing and handling of c-8290 and c-6775 seeds in the conditions of the meadow soils of the Fergana area. In International conference on multidisciplinary research (p. 11).
16. Ubaydullaev, M. M., & Ne'matova, F. J. (2021). The importance of planting and processing of medium-fiedl cotton varieties between cotton rows in Fergana region. The American jurnal of agriculture and biomedical engineering. USA, 3(09).
17. Тешаев, Ф. Ж., & Убайдуллаев, М. М. (2020). Определение эффективных норм новых дефолиантов в условиях лугово-солончаковых почв Ферганской области при раскрытии коробочек 50-60% сортов хлопчатника с8290 и с6775. Актуальные проблемы современной науки, (5), 62-64.
18. Mo'minovich, U. M. (2021). The Importance Of Planting And Processing Of Medium-Field Cotton Varieties Between Cotton Rows In Fergana Region. The

American Journal of Agriculture and Biomedical Engineering, 3(09), 26-29.

19. Ubaydullayev, M. M., Ne'matova, F. J., & Marufjonov, A. (2021). Determination of efficiency of defoliation in medium-fiber cotton varieties. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 9(11), 95-98.

20. Ubaydullaev, M. M. U., Askarov, K. K., & Mirzaikromov, M. A. U. (2021). Effectiveness of new defoliant. *Theoretical & applied science Учредители: Теоретическая и прикладная наука*, (12), 789-792.

21. Madaminjon Ubaydullaev, Sultanbek Allanazarov, Jasurbek Komilov. Effect of Weeding on Cotton Weight Per Boll and Cotton Yield Depending on Seedling Thickness of Medium Fiber Cotton Varieties

BIO Web of Conferences 78, 03012 (2023)

https://www.bioconferences.org/articles/bioconf/abs/2023/23/bioconf_mtsitvw2023_03012/bioconf_mtsitvw2023_03012.html